

I. ÚS 47/96

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach v senáte zloženom z predsedu JUDr. Tibora Šafárika a sudcov JUDr. Viery Mrázovej, JUDr. Richarda Rapanta na verejnom zasadnutí konanom 28. februára 1997 prerokoval podnet [REDAKOVANÉ], bytom v [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Gabrielom Privitzerom, A. Hlinku č. 456, Nováky vo veci porušenia ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v konaní o určenie prednosti k zlepšovaciemu návrhu na Okresnom súde v Topoľčanoch vedeného pod sp. zn. 5 C 207/89, a takto

r o z h o d o l :

Okresný súd v Topoľčanoch v konaní o určenie autorstva k zlepšovaciemu návrhu sp. zn. 5 C 207/89 p o r u š i l

právo [REDAKOVANÉ] upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd") bolo 23. mája 1995 doručené podanie [REDAKOVANÉ] označené ako "odvolanie voči postupu vybavenia sťažnosti - čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky". Navrhovateľ v ňom uviedol, že nesúhlasí s uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 55/94, ktorým bola odmietnutá jeho ústavná sťažnosť z 18. septembra 1994 pre zjavnú neopodstatnenosť, pretože podľa neho "jasne poukázal v sťažnosti na priet'ahy v konaní vo veci sp. zn. 5 C 207/89 Okresného súdu v Topoľčanoch".

Ústavný súd v konaní sp. zn. I. ÚS 55/94 rozhodol o odmietnutí sťažnosti z dôvodov zjavnej neopodstatnenosti, pretože jej pisateľ žiadal, aby ústavný súd preskúmal rozhodnutie o vybavení jeho sťažnosti (ktorú podal podľa zákona o štátnej správe súdov) Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky a Najvyšším súdom Slovenskej republiky, pretože, podľa neho, týmito rozhodnutiami boli porušené ním označené základné práva. Pisomnosti o vybavení sťažností podľa zákona o štátnej správe súdov nemajú povahu rozhodnutí, o ktorých by ústavný súd mohol rozhodovať, a preto uzavrel, že predmetné ústavné sťažnosti, ktoré podal sťažovateľ sú zjavne neopodstatnené, a tak ich odmietol

podľa §54 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov.

Neskôr svoje podanie z 23. mája 1995 doplnil podaním, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 17. júla 1995 a uviedol v ňom, že pojednávajúca sudkyňa porušila zákon aj v tom, keď nerešpektovala rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 Nc 26/91, ktorým nebola vylúčená z prejednávania veci sp. zn. 5 C 207/89, a napriek tomu odmietla vo veci konať.

Navrhovateľ postupne doručoval ústavnému súdu písomné doplnenia svojho podania z 23. mája 1995, ako jeho prílohy a podania adresované iným štátnym orgánom (všeobecným súdom, Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky).

Z obsahu podania a jeho doplnení ústavný súd konštatoval, že ide o podnet, ktorým sa jeho pisateľ domáhal ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava") v konaní vo veci 5 C 207/89, teda práva, aby jeho vec bola nielen verejne prerokovaná, ale aj bez zbytočných prietáhov.

Za účelom obsahového i formálneho upresnenia podania a jeho doplnení bol 8. februára 1996 vykonaný informatívny výsluch navrhovateľa [REDAKOVANÉ].

Do zápisnice z tohto výsluchu [REDAKOVANÉ] uviedol, že jeho podania smerovali k prietahom v konaniach pred súdmi, pričom poukázal najmä na prietahy v konaní 5 C 207/89, ktoré dosiaľ nebolo právoplatne skončené a týka sa jeho zlepšovacieho návrhu.

Konanie, ktorým došlo k porušeniu práva navrhovateľa na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov videl najmä v práci sudkyne, ktorá vec pojednávala. K predĺženiu konania došlo, podľa neho, okrem iného aj tým, že pri vypracovaní znaleckého posudku sudkyňa neurčila znalcovi lehotu na vyhotovenie a odovzdanie znaleckého posudku súdu. Rovnako podľa neho pochybila, keď napriek stanovisku Krajského súdu v Bratislave, ktorý posudok znalca považoval za vecne nesprávny, dala nie na doplnenie, ale na opätovné vypracovanie, a to tomu istému znalcovi.

Ďalej uviedol, že k porušeniu ním namietaného ústavného práva (na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov) došlo konaním sudkyne aj v tom, že na jeho žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu vypovedania zastupovania zástupcom určila mu napriek prosbe len 7 dní, čo považuje za veľmi krátku lehotu vzhľadom na špecifikum právnej problematiky. Ďalšie konanie sudkyne smerujúce k porušeniu už spomínaného ústavného práva spočívalo v tom, že zápisnice z pojednávania, najmä ich obsah, neboli v súlade so samotným rozhodnutím vynesným súdom.

Konanie sudkyne vedúce k prietahom v konaní možno, podľa neho, vidieť aj v tom, že urobila viacero procesných chýb, ktoré síce napravil odvolací súd, avšak so značným časovým posunom.

Navrhovateľ žiadal, aby ústavný súd v konaní o podnete podľa čl. 130 ods. 3 ústavy skonštatoval, že na základe ním uvedených tvrdení došlo k porušeniu jeho ústavného práva spočívajúceho v rýchlom, spravodlivom rozhodnutí veci, teda bez zbytočných prietáhov v konaní.

Ústavný súd posúdil obsahové a formálne náležitosti takto doplneného podnetu a na neverejnom zasadnutí senátu konanom 4. septembra 1996 ho po predbežnom prerokovaní prijal na konanie.

Ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu zn. 5 C 207/89 Okresného súdu v Topoľčanoch zistil, že predkladateľ podnetu podal 21. novembra 1989 na Okresný súd v Topoľčanoch návrh na určenie, že je autorom zlepšovacieho návrhu. Ďalej zistil nasledujúce skutočnosti:

Na pojednávaní 7. februára 1990 navrhovateľ zmenil návrh a dožadoval sa určenia prednosti k zlepšovaciemu návrhu a vyplatenia odmeny za zlepšovací návrh.

Ako zo spisu vyplýva, súd o zmenenom návrhu vôbec nerozhodol a naďalej konal o určení autorstva k zlepšovaciemu návrhu. O zmenenom návrhu vôbec nekonal.

Na tom istom pojednávaní vôbec nevypočul účastníkov konania, i keď boli na pojednávaní prítomní. Odročil pojednávanie len preto, že došlo k zmene žalobného návrhu napriek tomu, že o zmenenom návrhu vôbec nekonal.

Na pojednávaní 5. marca 1990 o pôvodnom (nezmenenom) návrhu súd najskôr vypočul svedka a až potom účastníkov konania, i keď títo boli prítomní už na začiatku pojednávania, ako to vyplýva z obsahu zápisnice o pojednávaní.

Pri nariadovaní znaleckého dokazovania, ako to vyplýva z uznesení z 8. marca 1990 na č.l. 72-74 súdneho spisu; 9. októbra 1990 č.l. 95 a z 5. decembra 1991 č.l. 169 vôbec neuložil znalcom, v akých lehotách majú znalecké posudky vypracovať.

V jednotlivých prípadoch boli znalecké posudky bez objektívnych dôvodov predložené oneskorene súdu až o niekoľko mesiacov, a to preto, lebo súd nielenže neurčil lehoty, ani znalcov nevyzýval na predloženie znaleckého posudku alebo vrátenie spisu.

Pri uložení úloh znalcom poveroval ich riešením právnych otázok a nie riešením otázok odbornotechnických.

Znalecké dokazovanie nariadil súd bez dostatočne zisteného skutkového stavu.

Rozhodnutie vo veci samej vydal súd bez toho, aby vôbec vypočul navrhovateľa k samotnej skutkovej podstate zlepšovacieho návrhu, najmä, za akých okolností tvoril riešenie, ktoré je obsahom zlepšovacieho návrhu, hoci sa toho dožadoval.

Okresný súd neskúmal ani otázku neprítomnosti znalca na pojednávaní 15. septembra 1993, hoci ho na pojednávanie predvolal a doručenie predvolania mal vykázané. Súd s ohľadom na túto skutočnosť však nezdôvodnil (v spise ani v rozsudku), prečo upustil od výsluchu znalca. V ďalšom konaní dal znalca vypočuť pred dožiadaným Okresným súdom v Trenčíne. Znalec sa na výzvy tohto súdu na výsluch nedostavil, údajne zo zdravotných dôvodov, avšak toto tvrdenie znalca súd nijako nepreveril.

Prvostupňový súd nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu, keď nedoplnil dokazovanie tak, ako bolo odvolacím súdom nariadené.

Vec bola uznesením 20 Co 169/95 z 13. júla 1995 Krajského súdu v Bratislave zrušená a vrátená prvostupňovému súdu na nové konanie a rozhodnutie; doposiaľ nie je právoplatne skončená.

Ústavný súd písomne 5. septembra 1996 vyzval Okresný súd v Topoľčanoch na vyjadrenie sa k podnetu [REDAKOVANÉ] najmä,

1. aby zaujal stanovisko k námietkam navrhovateľa v podaní z 20. mája 1995 - na postup pojednávajúcej sudkyne JUDr. Krajčírovej a na priet'ahy v konaní vo veci sp. zn. 5 C 207/89,
 - k jednostrannému šetreniu sťažnosti predsedom Okresného súdu v Topoľčanoch z 12. decembra 1992 voči JUDr. Krajčírovej a k jej krivej výpovedi,
 - k stotožneniu sa názoru predsedu okresného súdu a týkajúceho sa jednostranného výsledku šetrenia sťažnosti s predsedom krajského súdu JUDr. Lehoťákom z 11. marca 1992 a k protizákonnému postupu zaplata 200,- Kčs účastníkom konania [REDAKOVANÉ],
2. aby sa vyjadril k tvrdeniu navrhovateľa v podaní z 15. júla 1995, že sudkyňa JUDr. Krajčírová porušila zákon, keď ako osoba znalá práva, nerešpektovala rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 1991 sp. zn. 11 Nc 26/91, kde sa uvádza, že nebola vylúčená z pojednávania a rozhodovania veci sp. zn. 5 C 207/89 a predsa vo veci odmietla konať,
3. aby sa vyjadril k tvrdeniu navrhovateľa v podaní z 1. októbra 1995, v ktorom poukazuje na cielený postup porušenia zákona v uznesení sp. zn. 5 C 207/89 z 5. decembra 1991 JUDr. Krajčírovou a to neurčením termínu vypracovania znaleckého posudku Ing. Novákom,
4. aby sa vyjadril k námietke uvedenej v podaní a vzťahujúcej sa na predsedu okresného súdu, že bez overenia si tvrdenia sudkyne v spise, že lehota bola znalcovi určená, uviedol nepravdu, ktorá mala podstatný význam pre rozhodnutie opodstatnenej sťažnosti a naplnila pojmové znaky trestného činu krivej výpovede sudkyne JUDr. Krajčírovej s porušením sudcovskej etiky,
5. aby sa vyjadril k tvrdeniu, že vedome a cielene bol zakrývaný dôkaz - priet'ahy v konaní s porušením sudcovskej etiky s tým, aby sa vyhlo postupu voči JUDr. Krajčírovej podľa §16 zákona č. 82/1990 Zb.,
6. aby sa vyjadril k tvrdeniu, že došlo k závažnému porušeniu sudcovskej etiky a k postupu súdu uvedenom v podaní z 23. februára 1996 marenie dokazovania vo veci 5 C 207/89 JUDr. Krajčírovou, ktorá odoprela žiadosť [REDAKOVANÉ] predvolať na pojednávanie 9. septembra 1991 svedka [REDAKOVANÉ],
7. aby sa vyjadril k námietkam uvedeným v zápisnici z informatívneho výsluchu [REDAKOVANÉ] z 8. februára 1996
 - že konaním Okresného súdu v Topoľčanoch došlo k porušeniu jeho práva ako účastníka konania na verejné prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov prácou sudkyne JUDr. Krajčírovej, ktorá vec pojednávala, okrem iného aj v tom, že znalcovi neurčila lehoty na odovzdanie posudku súdu,

- že rovnako pochybila, keď napriek stanovisku Krajského súdu v Bratislave uvedenému v uznesení sp. zn. 20 Co 169/95, ktorý posudok znalca Ing. Nováka považoval za vecne nesprávny, dala ho na posúdenie nie kontrolnému znalcovi, ale len na opätovné vypracovanie tomu istému znalcovi,
- že napriek jeho prosbe sudkyňa odročila pojednávanie v predmetnej veci len na sedem dní, dokedy si mal zvoliť nového zástupcu, čo vzhľadom na špecifikum právnej problematiky nebolo možné,
- že zápisnice z pojednávani (najmä ich obsah) neboli v súlade so samotným rozhodnutím vyneseným súdom,
- že pojednávajúca sudkyňa urobila viacero procesných chýb, ktoré síce napravný odvolací súd, avšak so značným časovým posunom,
- že sudkyňa odmietla protokolovať jeho vyjadrenia ako účastníka konania k meritu veci, napriek priamym žiadosťiam, aby v zápisnici boli uvedené.

Predseda Okresného súdu v Topoľčanoch v písomnom vyjadrení zo 17. septembra 1996 sp. zn. Spr 770/96 uviedol nasledovné:

Vec 5 C 207/89 napadla na tunajší súd dňa 21.11.1989 do senátu 5 C, v ktorom konala sudkyňa tunajšieho súdu JUDr. Krajčírová, a to do mesiaca júna 1993. Od tej doby JUDr. Krajčírová koná v trestných veciach a v horeuvedenej veci pokračuje v konaní sudca Marián Mokoš.

Zaujatie stanoviska k otázkam:

1.

- V roku 1992 sťažnosť ████████ šetрил predseda súdu JUDr. Ďuriš, ktorý pri šetrení postupoval podľa zákona č. 335/1991 Zb. Jeho šetrenie nebolo jednostranné, keďže sudkyňi bola daná výtka pre pochybenie, keď v uznesení o ustanovení znalca neurčila znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku s prihliadnutím na to, že ide o komplikovanú vec. Nie je zrejmé, čo má na mysli pisateľ pod krivou výpoveďou sudkyne, a preto k tomu nie je možné zaujať stanovisko.

- Výsledok šetrenia sťažnosti predsedom krajského súdu JUDr. Lehoťákom z 11.3.1992 nie je tunajšiemu súdu známy, a tiež nie je nič známe o zaplatení 200,- Kčs, keďže krajský súd neoznamuje súdu I. stupňa výsledok šetrenia sťažnosti, a preto nemožno zaujať stanovisko.

2.

Odvolací súd uznesením č. 11 Nc 26/91 z 30.9.1991 (č.l. 166-167) opakovane rozhodol o tom, že JUDr. Krajčírová nie je vo veci zaujatá a spis sa vrátil tunajšiemu súdu 13.11.1991, pričom JUDr. Krajčírová už dňa 14.11.1991 dala úpravu na doručenie uznesenia účastníkom a dňa 5.12.1991 ustanovila znalca a konala aj ďalej vo veci. Nie je teda pravdivé tvrdenie ████████ že odmietla vo veci konať.

3.

Uznesenie o ustanovení znalca Ing. Nováka zo dňa 5.12.1991 (č.l. 168-169) skutočne neobsahuje termín vypracovania znaleckého posudku, pričom znalec sám oznámil súdu dňa 26.2.1992, že je pracovne zaneprázdnený a posudok môže podať po 21.4.1992. Z tohoto pochybenia JUDr. Krajčírovej nemožno však vyvodit' záver "o cielenom postupe porušenia zákona".

4.

Predseda súdu JUDr. Ďuriš v odpovedi zo dňa 12.2.1992 na sťažnosť [REDAKOVANÉ] uvádza, že znalcovi bola daná jednomesačná lehota na vypracovanie posudku podľa vyjadrenia JUDr. Krajčírovej, avšak vo vyjadrení JUDr. Krajčírovej zo dňa 11.2.1992 sa táto skutočnosť neuvádza. Z čoho vychádzal predseda súdu, ktorý je v súčasnosti nebohý, nie je možné už dnes zistiť. Keďže JUDr. Krajčírová netvrdila, že dala znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku, nemožno u nej hovoriť o porušení sudcovskej etiky, ani o naplnení znakov trestného činu krivej výpovede.

5.

O vedomom a cielenom zakrývaní priet'ahov v konaní s porušením sudcovskej etiky JUDr. Krajčírovej nie je možné hovoriť a prípadné prehodnocovanie odpovedí na sťažnosti Jamrišku, resp. ich vybavenie aj nadriadenými orgánmi, nepatrí do mojej kompetencie.

6.

Pisateľ [REDAKOVANÉ] žiadal vypočuť svedka [REDAKOVANÉ] ako experta na právo, ktorý mal súdu vysvetliť zákon o zlepšovacích návrhoch, keďže mal byť prítomní pri tvorbe tohto zákona (č.l. 160). Podľa §15 O.s.p. pred novelizáciou, rozsah dokazovania a ktorý dôkaz súd vykoná, určuje súd a keď JUDr. Krajčírová rozhodla, že svedka nevypočuje, postupovala zákonne a vzhľadom na to, k akej problematike mal byť svedok vypočutý podľa požiadavky [REDAKOVANÉ], rozhodla zrejme správne a nedošlo z jej strany k porušeniu sudcovskej etiky (nemôže byť vypočúvaný svedok, ktorý má súdu vysvetľovať právo).

7.

Nedošlo k porušeniu práva [REDAKOVANÉ] ako účastníka na verejné prerokovanie veci, pretože verejnosť nebola nikdy vylúčená na pojednávaní, ktoré viedla JUDr. Krajčírová. V uzneseniach o ustanovení znalcov na č.l. 72, 74, 94, 169 síce JUDr. Krajčírová neurčila lehotu, ale znalci podali posudky v podstate v lehote jeden mesiac, až na znalca Ing. Nováka. U tohto znalca došlo k priet'ahom pri vypracovaní znaleckého posudku pre chorobu, pracovnú zaneprázdnenosť a mimoriadnu komplikovanosť v danej veci. Je potrebné tiež brať do úvahy, že znalcov z odboru tepelné energetické zariadenia je veľmi málo a súd nemá ani na výber v prípade komplikácií ustanoviť iného znalca.

- Uznesením č. 20 Co 169/95 (v podnete nesprávne uvedené číslo 2 Co 169/95) bol zrušený medzitýmny rozsudok tunajšieho súdu 5 C 207/89 zo dňa 25.1.1995 sudcu Mokoša (JUDr. Krajčírová od júna 1993 vo veci už nekoná) na odvolanie odporcu a ani nie [REDAKOVANÉ]. V uvedenom uznesení sa konštatuje okrem iného, že je potrebné odstrániť rozdielne závery znalcov a nie, že znalecký posudok

Ing. Nováka je vecne nesprávny. Sudca Mokoš vypočúval znalcov vzhľadom na rozdielne závery a nariadil kontrolné znalecké dokazovanie znalcom Ing. Zavodnovom (č.l. 306). Tvrdenie [REDAKOVANÉ], že JUDr. Krajčírová postupovala v rozpore s uznesením odvolacieho súdu je nepravdivé.

- Zo zápisníc o pojednávaní, ktoré viedla JUDr. Krajčírová nevyplýva, že by [REDAKOVANÉ] požadoval odročenie pojednávania na dlhšiu dobu z dôvodu, že si chce zvoliť nového zástupcu. Na prvé pojednávanie dňa 10.1.1990 sa [REDAKOVANÉ] nedostavil a telefonicky oznámil súdu, že bude mať právneho zástupcu. Dňa 15.1.1990 oznámil súdu meno svojho zástupcu a potom bol určený ďalší termín pojednávania až na 7.2.1990. Dňa 8.1.1991 oznámil [REDAKOVANÉ] súdu, že svojmu zástupcovi odvoláva plnú moc (č.l. 119) a oznámil súdu nového zástupcu "včas". Dňa 13.3.1991 si zvolil za zástupcu JUDr. Kákoša (č.l. 135), ktorý ho prvýkrát zastupoval na odvolacom súde dňa 20.3.1991 a zastupoval ho až do tej doby, pokým vo veci konala JUDr. Krajčírová (jej posledný úkon č.l. 192). Tvrdenie pisateľa aj v tomto smere nie je teda pravdivé.

- Zápisnice o pojednávaní zachytávajú priebeh dokazovania a práve z týchto dôkazov vychádza súd pri svojom rozhodnutí. Nebolo zistené, že by obsah zápisníc nebol v súlade s rozhodnutím.

- Procesné chyby, ktoré urobila JUDr. Krajčírová, boli dôvodom, pre ktoré bol jej rozsudok zo dňa 21.1.1991 č.l. 125-128 zrušený odvolacím súdom, avšak odvolací súd tieto procesné chyby nenaprával, len ich konštatuje v zrušujúcom uznesení č.l. 136.

- V zápisnici o pojednávaní zo dňa 17.6.1991 [REDAKOVANÉ] namieta zaujatosť súdu práve z toho dôvodu, že na predchádzajúcom pojednávaní nebolo protokolované jeho stanovisko v celom rozsahu, avšak odvolací súd jeho námietke o zaujatosti súdu nevyhovel. V iných zápisniciach nebolo zistené, že by [REDAKOVANÉ] žiadal výslovne niečo protokolovať a súd by to odmietol, alebo že by namietal neúplnú protokoláciu.

Predseda Okresného súdu v Topoľčanoch bol toho názoru, že zo strany konajúcej sudkyne nedošlo k priet'ahom v konaní, i keď čiastočne priznáva, že JUDr. Krajčírová sa dopustila procesných pochybení, keď znalcom pribratým v predmetnom konaní neurčila lehotu na vypracovanie znaleckého posudku.

Občiansky súdny poriadok upravuje právo občana ako účastníka konania dožadovať sa nápravy v prípadoch, ak súd neuskutočňuje konanie rýchle a účinne a tým porušuje jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Podľa §6 ods. 1 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch vo veci priet'ahov v konaní možno podať sťažnosť na orgány štátnej správy súdov. Podrobnosti o sťažnostiach na postup súdu a o ich vybavovaní podľa ustanovenia §6 ods. 3 zákona č. 335/1991 Zb. upravujú osobitné zákony: takým je v tomto prípade zákon č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich v znení neskorších predpisov.

Sťažnosť podaná podľa citovaných predpisov nemá povahu opravného prostriedku, ale je právnym prostriedkom umožňujúcim účastníkovi konania uchádzať sa o dosiahnutie nápravy, ak súd porušuje

jeho základné právo na prerokovanie veci nielen verejne, ale aj bez zbytočných priet'ahov upravené v čl. 48 ods. 2 prvej vete ústavy. Zákon nedovoľuje orgánu správy súdov, aby v konaní o s'ťažnosti nariadil sudcovi, aby prestal porušovať základné právo účastníka konania na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Uznatie opodstatnenosti s'ťažnosti možno zabezpečiť pracovnoprávnymi prostriedkami len následne a nepriamo, výnimočne až po zistení kárnej zodpovednosti sudcu podľa §2 ods. 1 zákona č. 412/1991 Zb. o kárnej zodpovednosti sudcov. S'ťažnosť predsedovi súdu, na ktorom pôsobí sudca, ktorého porušovanie práva sa s'ťažnosťou namieta, je len jedným z prostriedkov dosiahnutia nápravy.

Účelom práva podať s'ťažnosť na priet'ahy v konaní je poskytnutie možnosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd o podnete namietajúcom porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy koná, ak navrhovateľ preukáže, že využil právne prostriedky ochrany, ktoré má podľa §17 ods. 1, §21 až 23 zákona č. 80/1992 Zb. alebo ak preukáže, že vzhľadom na okolnosti prípadu využitie prostriedkov nápravy podľa citovaného zákona nemožno pokladať za umožňujúci dosiahnuť účinnú ochranu práva upraveného v ustanovení podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Využitie možnosti, v prípade nespokojnosti s vybavením s'ťažnosti orgánmi štátnej správy, požiadať o prešetrenie jej vybavenia Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky alebo predsedu krajského súdu podľa §27 ods. 1 zákona č. 80/1992 Zb. nie je pre začatie konania o podnete namietajúcom porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy potrebné splniť.

Zotrvávanie na požiadavke, aby navrhovateľ vyčerpal v každom prípade, ešte pred začatím konania pred ústavným súdom, všetky prostriedky, ktoré poskytuje zákon č. 80/1992 Zb. by mohlo viesť k ďalšiemu predĺženiu porušovania ústavou priznaného práva na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Navrhovateľ uplatnil svoje právo upravené v ustanovení § 6 ods. 1 zákona č. 335/1991 Zb. v spojení §17 ods. 1 zákona č. 80/1992 Zb. a podal s'ťažnosť predsedovi Krajského súdu v Bratislave 3. augusta 1995 a 2. októbra 1995 Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky.

Predseda Krajského súdu v Bratislave listom z 24. augusta 1995 sp. zn. Spr 624/95 oznámil, že s'ťažnosť je neopodstatnená.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky listom zo 4. septembra 1995 sp. zn. 5225/1995-41 oznámilo s'ťažovateľovi, že jeho s'ťažnosť nemá právne opodstatnenie, keďže Občiansky súdny poriadok zákon č. 519/1991 Zb. neupravuje ako mimoriadny opravný prostriedok s'ťažnosť pre porušenie zákona.

S prihliadnutím na všetky uvedené okolnosti prípadu, Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol o prijatí podnetu [REDAKOVANÉ] na konanie vo veci ochrany práva, ktoré z čl. 48 ods. 2 ústavy vyplývajú predkladateľovi podnetu.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Právnu istotu vytvára až jeho právoplatné rozhodnutie. Preto na ochranu a zabezpečenie splnenia ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (v danom prípade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov) nestačí iba prerokovanie veci štátnym orgánom.

Na druhej strane konanie bez zbytočných priet'ahov nie je možné presne časovo ohraničiť. Rýchlosť a účinnosť konania je podmienená objektívne, charakterom prejednávanej veci.

Prejednávanie návrhu o určenie prednosti k zlepšovaciemu návrhu a vyplatenie odmeny za zlepšovací návrh, o ktorom súd konal, je právne zložitým prípadom.

Právna zložitosť prípadu však nezbavuje sudcu zodpovednosti za priet'ahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nedokonalým poznaním obsahu samotnej podstaty veci, odbornou nepripravenosťou na pojednávanie, neodborným využitím času určeného na pojednávanie, neodborným vedením jednotlivých pojednávaní a nariadovaním dokazovania bez náležitého zistenia skutkového stavu.

V konaní o podnete namietajúcom porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na priet'ahoch konania podieľa osoba, ktorá podala podnet vo veci porušenia práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Správaním sa účastníka konania sa súd môže zbaviť zodpovednosti za priet'ahy v konaní, len ak v dôsledku správania sa účastníka došlo k spomaleniu postupu v konaní.

Pri zvažovaní priameho vplyvu správania sa účastníka konania na jeho dĺžku nemožno však objektívne akceptovať často ľudsky pochopiteľný "negatívny" vzťah ku kauze, nedosahujúci inak úroveň zaujatosti. Súd má nielen možnosť, ale i povinnosť využiť už spomínané procesné prostriedky na ukončenie veci v primeranej lehote.

Priet'ahy v konaní, ktoré zapríčinil aj účastník konania, nevyklučujú však a priori zodpovednosť orgánu, ktorý vo veci koná, len preto, že o právach účastníka konania rozhoduje dlhšie, než je primerané podľa povahy veci, ak ide o zbytočný priet'ah zapríčinený práve nesprávnym postupom súdu.

Tento právny názor ústavného súdu zodpovedá aj súdnej praxi Európskeho súdu pre ľudské práva v Strassburgu (ďalej len "Súd pre ľudské práva") v podobnom prípade vo veci König, séria 1 č. 27, kde dospel k záveru, že zodpovednosť štátu vzniká, ak v konaní, okrem priet'ahov spôsobených účastníkom konania nastanú aj iné priet'ahy, ktoré možno pripísať štátnym orgánom. Súd pre ľudské práva vyslovil porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len "Dohovor"), a to napriek námietkam nemeckého štátu, že sťažovateľ zapríčinil priet'ahy v konaní tým, že často menil svojich právnych zástupcov, podával početné opravné prostriedky a na rôznych stupňoch konania neraz navrhoval nové dôkazy.

Z obsahu spisu totiž vyplýva, že [REDAKOVANÉ] namietal aj zaujatosť pojednávajúcej sudkyne, v dôsledku čoho došlo k predĺženiu konania, avšak vzhľadom na všetky okolnosti prípadu nemožno konštatovať, že jeho námietka zaujatosti sudkyne bola príčinou prieťahov v konaní.

Okrem zložitosti veci a správania sa navrhovateľa pri rozhodovaní o tom, či jeho právo upravené v čl. 48 ods. 2 bolo porušené, ústavný súd skúmal aj činnosť štátneho orgánu, proti ktorému podnet smeroval, v období, v ktorom bolo porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov namietané.

Pre konanie na ústavnom súde a posúdenie prieťahov v konaní o určenie prednosti k zlepšovaciemu návrhu a vyplatenie odmeny za zlepšovaci návrh je rozhodujúce obdobie po prijatí Ústavy Slovenskej republiky, t.j. po 1. septembri 1992.

Podľa právneho názoru Súdu pre ľudské práva pri hodnotení prieťahov v konaní vo veci, kde sa počas konania účastníkovi priznalo právo v dôsledku zmeny právnej úpravy, treba brať do úvahy aj stav, v ktorom sa nachádza konanie ku dňu podania podnetu na ústavný súd (Bagetta Case. Publications of the European Court of Human Rights. Series A: Judgements and Decisions. Köln - Berlin - Bon - München, Carl Heymans Verlag KG, 1987 č. 119-B, s. 32. Tamže. Rovnako Milasi Case, s. 45).

Právo na konanie bez prieťahov upravovali všetky procesné zákony platné v štátnom útvare, ktorého súčasťou do konca roku 1992 bola aj Slovenská republika, a ktoré v dôsledku recepcie práva sa stali prameňom práva Slovenskej republiky, pretože neodporujú princípom upraveným Ústavou Slovenskej republiky. Občiansky súdny poriadok v §6 ustanovuje, aby súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Rovnako aj v §100 citovaného právneho predpisu je upravené, že akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd bez ďalších návrhov tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, tiež §114 ods. 1 ustanovuje, že predseda senátu pripraví konanie tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jednom pojednávaní.

Tieto ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku sa vzťahujú aj na rozhodovanie o určenie autorstva k zlepšovaciemu návrhu, pretože platili skôr, než sa začalo konanie vo veci samej.

Úprava práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ako základného práva upraveného v ústave, závažným spôsobom zmenila podmienky jeho výkonu, zabezpečenia i ochrany, ktoré súd mal vziať na zreteľ pri rozhodovaní o svojom postupe v konaní o určenie autorstva k zlepšovaciemu návrhu.

Po ustanovení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov ústavou, bolo povinnosťou sudcu zmeniť prístup k práci tak, aby sa ním umožnilo uplatnenie ústavného práva [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, pretože v právnom štáte sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré upravuje ústava.

Ústavný súd síce hodnotí konanie o priznanie autorstva k zlepšovaciemu návrhu ako právne náročnú vec z hľadiska skutkového stavu, čo však ale nie je dôvodom preto, aby súd v takejto veci konal tak, že došlo k neprimeraným priet'ahom v konaní.

V konaní o priznanie prednosti k zlepšovaciemu návrhu a vyplatenie odmeny za zlepšovací návrh nezistil ústavný súd také správanie [REDAKOVANÉ], ktoré by spôsobilo, že súd dosiaľ právoplatne nerozhodol.

V konaní o určenie prednosti k zlepšovaciemu návrhu viaceré okolnosti viedli k tomu, že súd od roku 1989 dosiaľ právoplatne nerozhodol. Na tomto nepriaznivom stave sa podieľajú najmä nedostatky v činnosti súdu konajúceho vo veci samej, predovšetkým nedodržanie postupu v konaní podľa právnych predpisov, zameranie jednotlivých procesných úkonov bez potrebného uváženia ich významu pre meritórne rozhodnutie o veci, čo viedlo k zbytočným priet'ahom v konaní.

Podľa rozhodnutí Súdu pre ľudské práva, sudca je zodpovedný za prípravu veci a rýchle vedenie konania (Capnano, séria A č. 119-A, s. 13; rovnako Pieriazzini, séria A, č. 231-C, s. 30). Aj tento právny názor je v súlade s podstatou práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktoré priznáva občanovi ústava.

Preto ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohoto rozhodnutia.

Ústavný súd podľa §29 ods. 5 zákona č. 38/1993 Z.z. vyzval účastníkov konania, aby sa v určenej lehote písomne vyjadrili, či trvajú na ústnom pojednávaní, pretože v opačnom prípade ústavný súd bude predpokladať, že nemajú námietky, aby konal bez ústneho pojednávania. Okresný súd v Topoľčanoch 23. januára 1997 doručil vyjadrenie, v ktorom ústavnému súdu oznamuje, že ako účastník konania netrvá na tom, aby sa vo veci I. ÚS 47/96 konalo ústne pojednávanie. Navrhovateľ sa v určenej lehote, ani do rozhodnutia ústavného súdu nevyjadril, a preto ústavný súd konal bez ústneho pojednávania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať

opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 1997

Za správnosť opísaného textu [REDAKOVANÉ]

Angela Bandréová predsedá senátu